

کیپرکن نیو خوییه کان هیزه شیعه کان

لەسەر پۆستە ئەمنیيە ھەستیارە کان

13-11-2022

نووسەرە کان

د. یاسین تەھا

کورتە : ھەلەمەتى بە شەيتان گردنى دەگومەتى پېشىووی عىراق و مژدهى دەستپىّىكىرىدىنى سەرددەمىيکى نوى لە لايەنە کانى چوارچىوهى ھاوئاھەنگىيەوە، خەريکە بەر دېوارى سەرەھەلدانى ناكۆكى گرووپە شیعە کان لەسەر ئاراستە گردنى قۇناغى نوى بىھەۋىت

هەلمەتى بە شەيتان كردنى حکومەتى پىشۇووی عىراق و مژدهي دەستپىكىرىنى سەرددەملىكى نوئى لە لايەنەكانى چوارچىيەتىنەن، خەرىكە بەر دىوارى سەرەھەلدىنى ناكۆكى گۈروپە شىعەكان لەسەر ئاراستەكردنى قۇناخى نوئى بىكەويت. لە چەند مانگى رابىدوودا، بەرنگاربۈونەنەوەي سەدر و ھەۋالى رىگەتن لە مانەوەي مىستەفا كازمىن لە پۇستەكەي، موڭنانىسى كۆكىردىنەوەي سەرجەم گۈروپە شىعەكانى ناو چوارچىيەتىنەنگى بۇو، بەلام ئىستا كە يەكمىان بەشىيەتەكى كاتى روپۇوهتەو و دووھەميش كۆتايى ھاتووە، چىتر نۇرەي بەشكەرنى میرات و بەركەوتەكان ھاتووە، لەمەشدا زۆرتىزىن چاولەسەر پۇستە ئەمنىيەتە سەستىيارەكانى وەك دەزگای ھەوالكىرى و ئاسايىشى نىشتىمانى و سەرۋاكايەتى حەشىدى شەعبىيە و بەدواي ئەوانىشىدا، دەستە سەرېخۇكاني لە چەشنى وەبەرهەنئان دىن.

به گویرده‌ی ظامازه به رده سته کان، له سه رده‌می حومه‌نگیدا، ئه و هی زیاتر زهق بوروه‌تله و، کوچمه‌لیک به رهیه کوه و تن و ناکوکی به ره‌زوهندیه، له چه‌شنی ناکوکی مالیکی و خه‌زعه‌لی له‌که‌ل فلاح فهیار، مالیکی له‌که‌ل عامری، مالیکی و عامری به جیا له‌که‌ل قه‌پس خه‌زعه‌ل، له هه‌موو ئه‌مانه‌ش ئال‌ورتر، هه‌ولی کونترؤکردن سودانیه له‌لایهن مالیکیه‌وه. ئه‌مه‌ش به‌روونی له پینش‌نیاری دیاریکردنی نزخی دو‌لاردا ده‌ركه‌وت له‌لایهن مالیکیه‌وه که گوتن با 137.500 دینار به‌رامبهر هه دو‌لاریک بیت له برى 145000، ئه‌مه‌ش بو ته‌نگه‌تاوکردن و دانانی سوودانی له برداشی کارتیکه‌ره ئابووریبه‌کان و گوشاره پوپولیستیه‌کان بو داشکاندنی نزخ بوو.

له پهنا ئەم ورده ناکۆکیيانەشدا، زۆرىك له سەركىرەدەكانى شىعە لە فالح فەياز تۈورەن كە لەلايەك دەستى بە سەرۋەكايىھەتى دەستىهى
ھەشدى شەعبىن گىرتۇوھە و رازى نابىت بە پېشىنيارەكانى دەستبەرداربۇونى، لە لاکەيتىر، بە پاساواي ئەھوھى رۆلى ھەبۇوه لە
ئاسپىكىرەنەوهى بارودۇخى خەميس خەنچەر لە عىراق، و پەلەكىشكەردنى بۇ رېككەوتون لەگەل شىعە، بەتاپەت پاش ئەھوھى كە ئەھوھى
درکاند كە لەگەل سەرانى شىعەي چوارچىۋەھەنگى رېككەوتونون لەسەر چۆلگەردنى شارە سوننەكان لە چەكدارەكانى ھەشدە،
ھەرایەكى گەورە لە شەقامى شىعىدا لە دىزى فەياز وروۋۇزاوە. لەناو نەيارانى فەيازىشدا ناوى قەميس خەزەعلى زۇر دېت، ھەر
گۈرۈپەكەي ئەميس (بىزۈتنەوهى عەسايىب) بە ئاشكرا دىزى درکاندىن و نىزىھەرۈكى لىدىوانەكەي خەميس خەنچەر ھاتنە دەنگ، ئەۋىش
سەرۋەكايىھەتى خۇي لە حىزىنە سىاسىتەكەي (حركة عطاء)، راگەباند.

له دهرهوهی حهشد، ناکوکی گهوره لهبارهی دهزگای ههوالگری عیراقهوههی. ئەم دهزگایه دواين جار لهلاينه دادوهه رائید جوشى بهپریوهه بەرى نووسینگەي كازمېيەوە بەپریوه دەبرا، بەلام له هەلۇوهشاندنهوهى فەرمانهه کانى حکومەتى كار بەپریکەردا بن سەرۋى ماوهەتهوه، ئەمەش وايکردووه ھەريەك له بزووتنەوهى عەسايىب و بزووتنەوهى نوجەبا چاوى تى بېرىن لهكاتىكدا ئەم دهزگایه بۇ ئەمرىكىيەكان و ولاتانى هاۋپەيمانى نىيودەولەتتىش گرنگە. مىستەفا كازمى- شى لەپىگەي وەرگرتنى سەرۋۆكايهىتى ئەم دهزگایه وە لە سەرەتمى حەيدەر عەبادى ئاوهەلزاواى سەباحى برايدا (2016)، بۇ سەرۋۆكايهىتى حکومەت سەركەوت. بەگۈيەرەي ئەو زانىاربىيانەشى كە بەردەستن، بۇ رىڭرتىن له ئەگەرى تۈورەكىدىنى بالىۋۆزخانەي ئەمرىكىا، مەحەممەد شىياع سوودانى خۇي سەرپەرشتىكىدىنى دهزگای ههوالگرى گىتووته ئەستۆ. ھەرچەندىشە ئۆفيقىسى سوودانى وايان بىلاوكىردووهەتهوه كە مانهوهى دهزگاكە لاي سوودانى كاتى دەبىت و، تاوهەك دىيارىكىدىنى سەرۋۆكىيەكى جىڭىر بۇ دهزگاكە بەرددوام دەبىت، بەلام پىدرابوه كان ئاماڙە بەوه دەكەن سوودانى بەم ھەنگاوهەم رىڭرى لە ناکوکى گاروپەكانى شىيە كىردووه، ھەم خوشى لە بەركەوتن لەگەل ئەمرىكىيەكان و ولاتانى هاۋپەيمان لاداوه، چونكە ئەو دهزگايە لە پاش 2003 وە لهلاينه هيئەكانى ئەمرىكىاوه سەرلەنۈي بىنات نزاوهەتهوه، ھەروەھا لىنىكى لەگەل دهزگا ههوالگرېيەكانى زۆر لە ولاتانى بەبەندىدار، بە عىداق، و ناۋەھەكەوە ھەمە.

لایه نه شیعه کانی چوارچیوهی هاوئاهه نگی دوورکه و تنه ووهی سه در به دهرفت ده بینن بو په له اویشتن و روجوون له جومگه گرنگه کانی دهولت، لهو نیوانه شدا، گهاران به دوای گه رهنتی و دلنیایی به سه رهوله کانیاندا زاله. له سه رده مهی کازمی بیشدا زورترین لیدوان و تومه تیان ئه و بوبوه که له ریگه ئهم پوسته ئه منیانه وه پلانگیزیان له دژ ده کریت و له برچاوی ده رهه وه ناشیرین ده کرین. سه رده میکیش به چرپه بازگه شهی ئه وهیان ده کرد که ده زگای هه والگری له پلانی کوشتنی قاسم سلیمانی و ئه بو مهه دی موھه ندیسی سوپا سالاری ده شددا به شدار بوده (2020)، به لام ئهم خواسته گروپه شیعه کان و ئهم هه وله يان بو گرته دهستی ده زگا هه ستیاره کان بو محه مه د شیاع سوودانی کیشیه یه، چونکه لوزیکه کانی دهوله تداری و پا بهندیه کانی به رامبه ره ولاتانی روزئما ریگره له ووهی به گوییه دی حیساباتی پشک پشکینه مامه له لگه ل پوسته ئه منیه هه ستیاره کان بکات و لهم نیوانه شدا تائیستا زیاتر کار له سه ره فورکردن و ده کات.

هیشتا لاینه کانی چوارچیوهی هاوئاهه نگی هر له مانگی هه نگوینی پیکه هینانی حکومه تدان، بهشی ئه ووهش بانگه شه يان به رده سته که سرهنجه کان بۇ كەمۈكۈرىيە کانى حکومەتى پېشىو ئاراسته بىكەن، بەتاپىت كە له سالى كۆتايىدا له بىسەروبەربىدا بەرچۈوه جوو. لەم هەلەمەتەشدا ماشىنىڭ مىدىابىن كەورە يارىدەدەريانە كە كەنالە ئىسلامىيە کانى نزىك لە ئىرانە، بەلام بە تىپەرىبۇنى زىاتى كات، هەم دەلگ چاوه رېنى هەنكى اوپى كىردىيى و جياواز لە حکومەت دەكەن و هەم بەرچۈوهندىيە کانى كەنۋەپە كان زىات بەر يەك دەكەن. بەتاپىت كە هەم، لایھى خەقى، بە خاھەن، حاکى، سەخىستىن، حاچارچەھەن، هاوئاهه نگ، دەنلىت و دەنلىس، دان، سەددەر و بەكلىمەن وەھەن،

گۆرەپانەکەش بۆ مانوچەردن دەرفەتى زىاترى ھەولى چۈونە پىشەوەي رەخساندۇووه، بەلام ھەركات، كار ھاتەسەر ئەوھى سووودانى بە دەردى عادل үەبدولمەھدى بچىت و بكرىت بە ژىرەوە، ئەوە دەرچەيەكى گۈنگى بۆ خۆي كردووتهوھ كاتىك لە كارنامەكەيدا ئەوھى چەسپاندۇووه كە تەممەنى ئەم حكومەتە تەنزا يەك سالە و لەوە بەدواي كاتى ھەلبىزادنى پىشوهختەيە، ئەمەش لەكاتىكدا كە ئەگەر بىھۋېت جياواز بىت و نەبىتە بەشىك لەو يارىيە.